

# Птиците от римското селище Арбанас - 1 край гр. Перник

Златозар БОЕВ

Арбанас - 1 е било малко римско селище с работилница за накити. В нея се изработвали предимно костни изделия от дългите тръбести кости на домашни бозайници. Намира се на около 3 km западно от Перник до пътя Перник - Радомир на около 550 m надморска височина. Съществувало е през I - III в. Събраният материал от птици е от средата на III в. Селището е разкопавано под ръководството на археоложката н. с. Венеция Любенова в продължение на осем години (1983 - 1990) от сътрудници на Историческия музей в Перник. Археозоологичният материал ни бе предоставен от нея през юли 1990 г. и данните за дивите и домашни бозайници предстои да бъдат публикувани отделно от Николай Спасов и Николай Илиев. Материалът от птици възлиза на 136 бр. кости и костни фрагменти, всичките определяеми. Разпределението му е както следва: полска яребица (*Perdix perdix*) - 4 кости / MNI = 2, домашна кокошка (*Gallus gallus domestica*) - 128 к. / MNI = 27, скален / домашен гълъб (*Columba livia* / *C. l. domestica*) - 4 к. / MNI = 1 и бухал (*Bubo bubo*) - 1 к. / MNI = 1. Представени са общо 31 екземпляра, от които 27 (87,1 %) са на домашни кокошки. Очевидно наред с птицевъдството ловът на птици също е имал своето значение. Два екземпляра принадлежат на полски яребици. Вероятно в околностите на селището са съществували и полски ландшафти с житни диви или културни тревостои. Раменната кост от бухала не носи следи от обработка. Възможно е птицата да е била добита заради меките пера на крилата или по друга причина. Във всеки случай присъствието ѝ сред птиците останки остава необяснено. Сред костния материал от домашни кокошки са установени както млади, така и възрастни екземпляри при съотношение 1 : 3, т.е. вероятно е използвано и пилешкото месо в храната на жителите на селището. Въз основа на тарзометатарзалните кости при кокошките е установена половата структура при съотношение 1 мъжки към 3 женски индивида, което показва, че е налице слабо упражняван контрол върху формирането на половата структура на кокошето стаго. Обработката на птичи кости е била рядко явление. Един отрязан фрагмент от лакътна кост с дължина 48 mm не може да бъде видово идентифициран. По две групи находки - дистални епифизи на тибиотарзални кости - личат нарезни следи от нож. В археорнитологичния материал подобни следи са често явление, тъй като в това място обикновено се разрязват долните крайници на използваните за храна птици. Така се отстранява дисталната част с пръстите на краката преди приготвянето на месото. Няма данни кости от птици да са били използвани като суровина за изработването на костните игли, фибули или други предмети, въпреки практикуването на костната обработка и използването на животинските кости в индустрията на селището. По повърхността на единични кости от домашна кокошка има следи от овъгляване - указание за използването на пряк огън в приготвянето на птичето месо за консумация. Сведенията за птиците от римско време в страната са твърде оскъдни. Арбанас - 1 е едва единадесетото селище в България, за което се привеждат данни за състава на находките от птици в археозоологичния материал от римската епоха. *B. bubo* се съобщава за втори път в страната въз основа на субфосилни находки на вида.